

4. Кочерган М. Вступ до мовознавства : підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Київ : Видавничий центр «Академія», 2001. 368 с.
5. Куньч З. Українська риторична термінологія: історія і сучасність : монографія. Львів, 2006. 216 с.
6. Лисиченко Л. А. Лексико-семантична система української мови. Харків : Харківський держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, 1997. 131 с.
7. Ментинська І. Б. Тематична та лексико-семантична класифікація українських комп'ютерних термінів. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Том 31 (70), № 2 Ч. 1 2020. С. 26-31
8. Яценко Н. О. Назви військової форми одягу в українській мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2007. 20 с.

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО КОМПАРАТИВНОГО МОВОЗНАВСТВА

Катерина Мікрюкова

кандидатка філологічних наук,

старша викладачка кафедри української мови літератури,

Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського,

E-mail: katyushamikryukova@gmail.com

Вектор сучасних наукових досліджень в останні роки фокусується на зіставленні та порівнянні. Тому особливої актуальності набувають здобутки компаративного мовознавства. Компаративне мовознавство (компаративна лінгвістика) – це «напрямок мовознавства, якому належить розроблення процедур реконструкції походження мов від прамов, мовних універсалій; визначення й опис типологічних рис мов світу; встановлення еволюційних змін і закономірностей розвитку споріднених мов шляхом їхнього порівняння на різних етапах» [6, с. 256]. Компаративне мовознавство – це дослідження мов, що відбувається комплексно, у тісних зв'язках з історією та міжмовними контактами. Тобто це порівняння однієї мови з іншою або іншими і зіставлення їх спільних та відмінних рис на різних етапах історичного розвитку.

Погоджуємося із припущенням Мар'яни Ковбанюк, що різке підвищення інтересу до зіставно-синхронних досліджень сучасної компаративістики обумовлене розвитком міжнародної співпраці, об'єднанням європейських країн у єдиний Європейський Союз, створенням спільного ринку й інтернаціоналізацією промислових підприємств, мобільністю населення і багатомовністю спільнот в Європі [3]. Проблема виокремлення сучасних галузей компаративістики в українському мовознавстві досі лишається актуальною.

Розвиток українського компаративного мовознавства відбувається крізь призму чотирьох наукових парадигм: порівняльно-історичної, ареальної лінгвістики, лінгвістичної типології та контрастивної лінгвістики. Порівняльно-

історичне мовознавство – це «напрямок мовознавства, якому належить розроблення процедур реконструкції походження мов від прамов, установлення еволюційних змін і закономірностей розвитку споріднених мов шляхом їхнього порівняння на різних етапах формування» [6, с. 567]. Ареальна лінгвістика – маргінальна галузь на межі соціолінгвістики й зіставного мовознавства, що вивчає територіальне поширення певних мовних явищ різних рівнів, їхню міжмовну й міждіалектну взаємодію і фіксує ці закономірності шляхом картографування [6, с. 38]. Лінгвістична типологія – «це галузь мовознавства, що вивчає структурні, семантичні, граматичні, функціональні риси мов світу, не пов'язаних між собою спільним походженням або взаємовпливом, і на підставі спільності цих рис установлює їхній типологічний різновид (тип мови)» [6, с. 341]. В енциклопедії Олени Селіванової фіксуємо існування дублетних термінів «контрастивна» і «конфронтативна» лінгвістика та зіставне мовознавство. Зіставне мовознавство (контрастивна лінгвістика) – це «галузь мовознавства, спрямована на синхронічне дослідження спільних і специфічних рис зіставлюваних мов на всіх рівнях незалежно від їхньої спорідненості, що дає змогу глибше пізнати природу кожної з мов і має прикладне лінгводидактичне і перекладознавче спрямування» [6, с. 179]. Отже, контрастивне мовознавство має на меті виявити відмінні і спільні риси в порівнюваних мовах.

Як справедливо зазначає Василь Лучик, об'єктом лінгвістичної компаративістики є генетично споріднені мови, їхня еволюція в часі, просторі та у зв'язку з культурою. Науковець стверджує, що «у національній компаративістиці особливо актуальним є з'ясування походження української мови та її стосунку до прабатьківщини слов'ян й індоєвропейців» [5, с. 9].

Дослідниця Алла Лучик наголошує, що у колі компаративістичних обстежень нарівні з порівняльно-історичним мовознавством повинні розвиватися зіставні студії, зосереджені на синхронному порівняльному вивченні спільних (типологічних) і відмінних (контрастивних) властивостей мов незалежно від характеру генетичних зв'язків між ними [4, с. 61]. Зіставно-історичні (історико-типологічні) дослідження, що ґрунтуються на макролінгвістичному підході до фактів і явищ різних (споріднених і неспоріднених) мов, перебувають у третьому вимірі компаративістики між діахронічними і синхронічними.

Як бачимо, сфера сучасного компаративного мовознавства широка і передбачає розв'язання проблем, як-от: виявлення співвідношень між спорідненими мовами та опис їхньої еволюції в часі і просторі; узагальнення теорії та практики реконструкції текстів; дослідження типології різних мовних систем; розроблення теорії мовних універсалій («явищ і тенденцій, властивих усім або більшості мов світу» [1]); аналіз спільних рис і розбіжностей у використанні мовних засобів різними мовами з метою передбачення і подолання небажаної інтерференції у процесі викладання іноземної мови; раціоналізація навчання іноземної мови, поліпшення навчальної і довідкової літератури, формулювання рекомендацій для теорії перекладу; опис зв'язків зіставного мовознавства із проблемою мовних картин

світу; вивчення здобутків зіставного, порівняльного і типологічного термінознавства тощо. Оскільки зіставлення мовних даних дозволяє розкрити особливості контактів представників різних етносів, основу їх світобачення, то перспективними вбачаються наукові розвідки, присвячені теоретичним та прикладним аспектам взаємодії зіставного мовознавства та міжкультурної комунікації.

Отже, проблематика сучасного компаративного мовознавства проєктується на одиниці всіх рівнів мовної системи, охоплює різні перспективні галузі наукового знання, зокрема теорію і практику перекладу, лінгводидактику, теорію комунікації, термінознавство, когнітивну лінгвістику, корпусну лінгвістику.

Список використаних джерел:

1. Войцева О.А. Теорія мовного універсалізму та імплікаційні полісемантичні універсалії в системі лексики морської галузі польської, української та російської мов. URL: <https://web.znu.edu.ua/herald/issues/archive/476.ukr.html>
2. Жиденко Т. Контрастивна лінгвістика як синхронно-порівняльне дослідження мовних систем. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*, 2021. № 1 (Лютий). С. 419-421.
3. Ковбанюк М.І. Зіставно-типологічне дослідження у сучасному мовознавстві. URL: URL : <http://intkonf.org/konf082013/470-kovbanyuk-m-zstavno-tipologchne-dosldzhennya-usuchasnomu-movoznavstv.html>
4. Лучик А. А. Тривимірний простір компаративістики в работах Василя Лучика. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/20623>
5. Лучик В. В. Про мову та мовознавство як наукову і навчальну дисципліну. Магістеріум. *Мовознавчі студії*. Відп. ред. В. В. Лучик. Вип. 37. К., 2010. С.7-13.
6. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2010. 844 с.

АНАЛІЗ МОВНИХ МАРКЕРІВ ТА ГРАФІЧНИХ ЗАСОБІВ КОНФЛІКТНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У TELEGRAM

Юлія Москаленко
здобувачка вищої освіти,
СО «Магістр», ОПП «Прикладна лінгвістика»,
Донецький національний університет імені Василя Стуса,
E-mail: moskalenko.i@donnu.edu.ua

Конфліктна взаємодія співрозмовників і тексти як результат її реалізації часто виступають об'єктом аналізу сучасної прикладної лінгвістики. У сучасних мовознавчих працях [1; 2] конфліктна взаємодія визначається як процес, де відбувається мовна та / або позамовна, випадкова або спланована,